

О.В. Кушнірецька, канд. екон. наук (ДУ «Інститут регіональних досліджень ім. М.І. Долишнього НАН України», Львів)

АКТУАЛІЗАЦІЯ ПРОЦЕСІВ СТРУКТУРНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ ЕКОНОМІКИ МІСТ УКРАЇНИ

Динаміка соціально-економічного розвитку економіки України впродовж останніх десятиліть свідчить про відсутність системних структурних реформ, посилення тенденцій структурних дисбалансів в економіці регіонів та практичне вичерпання потенціалу традиційних чинників економічного зростання. Такі тенденції обумовлюють відсутність надійного фундаменту стійкості національної економіки у глобальному та національному масштабах, та викликають на порядок денний питання необхідності удосконалення політики територіального розвитку. Перед управлінською елітою актуалізуються питання пошуку виважених рішень щодо використання потенціалу новітніх глобальних трендів економічного розвитку (метрополізації, інтелектуалізації, діджиталізації тощо) задля подолання викликів, пов'язаних із стрімкими інноваційними та операційними нововведеннями. У сьогоднішніх умовах необхідно також виробити бачення, як працюють нові бізнес-моделі та яким чином слід модифікувати системи управління трансформаційними процесами в економіці міст та регіонів задля отримання найбільшої вигоди для усіх зацікавлених сторін. Вироблення нової управлінської моделі локального розвитку повинна базуватись насамперед на вдосконаленні структури економіки міст, ефективного використання їх ендогенного соціально-економічного та геополітичного потенціалу трансформації та включеності усіх суб'єктів економіки міст у процеси новітнього державо – та містотворення.

Безумовна увага та першочергові акценти трансформації економіки міст (особливо великих та середніх) як базису реформування національної економіки зумовлена їх критично важливим соціально-економічним позиціонуванням:

1. Займаючи відносно невелику частку території країни, великі і середні міста концентрують лівову частку макроекономічних показників та чисельності населення. Як відомо в Україні міста складають основу опорного каркасу усієї території (станом на кінець 2017 року у 460 містах України проживало 70% населення країни).

2. Міста (насамперед великі) також є ключовими вузлами у регіональних поселенських мережах, що пов'язано із концентрацією у

них мережі владних, управлінських, соціально-економічних, духовно-культурних, науково-освітніх інституцій та потоків фінансово-економічного характеру.

3. У містах найбільш динамічно розвиваються новітні форми просторової організації бізнесу з огляду не лише на ресурсний потенціал, але й організаційно-управлінський потенціал: міста є центрами влади і управління, політико-економічних впливів і середовища ділового спілкування.

4. Міста, особливо великі, є потужними генераторами як конструктивних, так і деструктивних тенденцій розвитку суспільства і держави, оскільки володіють ключовим трансформаційним потенціалом зміни матеріального і культурного розвитку. У середовищі міст генеруються нові ідеї, знаходять вирішення і аплікацію нові моделі та інструменти сталого розвитку міст («розумні міста», «креативні міста», «зелені міста», «міста, що навчаються» тощо), у містах апробуються новітні елементи локального урядування (е-урядування, партисипативне урядування тощо).

5. Міста (особливо великі) є місцями зародження нової комплексної парадигми міського розвитку і планування, що об'єднує донедавна доволі різновекторні категорії, як от «сталість», «екологічність», «розумні простори», «мережізація», «інноватика і креативність». Окрім вищезгаданих світових трендів розвитку, міста генерують і поширюють на периферії власних функціональних ареалів й такі економічні тренди, як розвиток електронної економіки, IoT, зростання ролі сервісних послуг та поширення дистанційних форм зайнятості.

6. На відміну від інших форм міського розселення, у великих і середніх містах процеси трансформації відбуваються практично на усіх ланках соціально-економічного механізму, а не лише у форматі диверсифікації окремих ланок виробничих та управлінських процесів. З огляду на домінуючі позиції міст у поселенському та господарському каркасі території країни, темпи і пропорції економічного розвитку ключових міст регіонів (великих і середніх) є вагомим індикатором економічного зростання країни загалом.

Таким чином, актуалізуються питання напрацювання нових підходів до розуміння сучасних тенденцій розвитку економіки міст та інструментів стимулювання рушійних сил структурних трансформаційних процесів у містах з метою формування нової моделі динамічної і гнучкої структури економіки міст, що здатна швидко і адекватно реагувати на швидкоплинні технологічні зміни сучасності та забезпечувати комфортне середовища проживання людей.